

ט"ז—י"ח. השינויים הורגשו בעיקר במושגים משפטיים (לדוגמה, בהתפתחות מושג "החוק הטבעי" והנסיון לר"א את ביטוי בתורת משה) ובמחשבה הנוגעת בחוקה ובשלטון וכן בתחום הדת—בהשפעת הפרוטסטאנטיות. באותו פרקזמן גם גוברת ההתעניינות במנהגי ישראל ובספרות העברית בין חכמים נוצרים מתוך השאיפה להתקרב למקורות הנצרות בכלל. תנועה זו הגדילה את ההבנה כלפי היהודים ואת השגה כלפיהם גם יחד— והיא עוררה יהודים להשיב מלחמה לתוקפיהם בכתבים לועזיים. יחס הסובלנות ניוון לבסוף גם מתורת Raison d'Etat, כלומר, טענות שנימוקי תועלת המדינה בצידן. תורה זו שאבה עידוד מהגברת המסחר והייצור ומצנזור ציה הראשונים של תורת הכלכלה, שבין בעליה היו טוענים בזכות קליטת יהודים במדינות המערב למען תועלת המסחר והמשק בכלל.

על איום הפלישה של רומל ועל יחסו למדינות הצ'כיות ולמחתרת העברית בארץ-ישראל בשנת 1942 כותב י. באור. ערכו של מחקר זה הוא בהיותו מבוסס על תעודות הומן. נסקרים פרקי המשא-ומתן השונים בין הסוכנות לממשלה הבריטית. חילוקי-הדעות בין המפלגות הציוניות של הישוב, הגיוס בקרבו לחילות הבריטיים וההתארגנות מול פני סכנת הפלישה, אשר ילדה את הפלמ"ח.

ספרים שנתקבלו

אבני דרך בקבוצה. קורות ותמורות. מאת קדיש לון. "תורות וחינוך" בשיתוף איחוד הקבוצות והקיבוצים. תל-אביב 1962. 381 ע.

ספר זרוע אור, גדוש חכמת חיים ותורת חיי-קיבוץ, של אחד מייקירי התנועה הקיבוצית ומנהיגיה הרותנים בימינו (בשנים האחרונות נודע לציבור רחב יותר כיו"ר שבראש הכנסת). מדור ראשון, התופס יותר משליש הספר, מוקדש לרעיונות, לנסיגות ולתאים השיטופיים הראשונים בישוב הארץ החל בתכניתו החקלאית של בן אחד מתלמידי הגר"א לפני מאה ועשרים שנה ועד יסודות השיתוף, שנמחו אחר-כך, בראשית התישבות ביל"ו בגדרה. מדורו השני של הספר ("מחזיק למציאות") דן בגורמי היסוד הרעיוניים, החברתיים והמשקיים בתהליך התהוותה של הקבוצה ובהתפתחות מוסדותיה. מדור שלישי ("במאבק על ערכים") מנתח בעיות שונות של הקבוצה כגון עבודת שכירים, מפעלי התעשייה בקבוצה, ומעמד התנועה הקיבוצית בתוך המדינה ונכחה. המדור "השיתוף הבין-קבוצתי" שמו מעיד על תכנון, המכיל גם תכניות לשיתוף אזורים. מדור מיוחד דן בבעיות איחודה ופילוגה של התנועה הקיבוצית. את הספר מסיים מדור בשם "פרקי חיים" ובו תיאור רגעים שונים בחיי אדם, רגעים מאירים, המעידים על הכותב, על מחצבתו ועל סביבתו.

בדמ"ך חיי מאת לייב רוכמן. תירגם מאידיש חנוך קלעי. הוצאת ספרים "יסודות", ירושלים 1961. 451 ע.

ספרו של לייב רוכמן "בדמ"ך חיי", שיצא לפני עשר שנים בערך, ורק עתה זכה לתרגום עברי, לא זו בלבד

חסיסה. דברים אלה קובעים לדברי ר' יוסי בן קיסמא משמעות מיוחדת.

מחקרו של ש. פרלמן על "המשל ההיסטורי, שימוש וחשיבותו כתעמולה פוליטית אצל הריטורים האטיים", חותם את שורת המאמרים העוסקים בענוני העולם העתיק. אסכולה אחת ראתה תמיד את ה"טופוס" הללו כציטוטים קבועות, שכל גואם וגואם חוזר עליהן בלא כוונה מיוחדת. כוונתו של החוקר היא להדגים, כי בחירת המשלים— כלומר: המאורעות ההיסטוריים המובאים כדי לשכנע את השומעים בכיוון מסוים— משקפת גם דעותיהם של המביאים עצמם ואח הנסיבות שבהן חיו. דימוסתנס, לדוגמה, עמד על גירוש בני פיסיסטרטוס מאתונה כדי להתריע על סכנת כיבוש העיר בידי שלטון זר בלתי-דימוקרטי בעצם הימים שבהם עוד חי בלב העם האתונאי זכר מיגור האוליגרכיה המחודשת. יש קשר— קשר שלא בכוונה תחילה— בין המחקר הנ"ל למחקר אחר הכלול בקובץ זה והנוגע לתקופה מאוחרת הרבה יותר. הכוונה לעבודתו של מ. זליגר על דבר "האורתורי" טאריאניום הפוליאוני במחשבה הצרפתית הליברלית. זליגר סוקר את כתבי ההיסטוריונים הצרפתיים שכתבו בתקופה שלאחר נפוליאון ומגלה, כי הליבראליים שבהם, עם כל הביקורת שמתחו על מעשי השרירות של נפוליאון, הצדיקו את פריצת סייגי החוקתיות על-ידו, שכן בכיל נפוליאון, לדעתם, את צרפת משלטון ההמון הפורע וסלל לבסוף דרך להתקדמותה. עם זה פירשו את "רצון העם" תמיד כרצון המעמד הבורגני שעמו נמנו ואף כמחשבה המופשטת, שהיא נחלת הוגי-הדעות בני אותו מעמד. וכן מוכיח זליגר, כי ראיית "האיש הגדול" כ"מייצג רוח התקופה"— מושג חביב על כמה מן ההיסטוריונים האלה— מונחת ביסוד האותוריטאריאניזם, ודר"כ מה הכשירו הליברלים הצרפתים את הקרקע למושגי המסטר הטוטאליטארי של המאה העשרים. בסיכום כותב זליגר, שהצדקת הדיקטטורה הזמנית אינה יפה אצל הסופרים הנ"ל לגבי העבר בלבד; "על סמך תפיסתם היסודית על היחס בין ההיסטוריה לפוליטיקה, בין העבר להווה, קשה אם לא מן הנמנע הוא, לייחס את תחולת הכללותיהם בנוגע לאספקטים החיוביים של שלטון היחיד היוצא-דופן ולמסיבות בהן הוא מוצדק— לעבר בלבד. פה, כמו בכל מקום, הם אינם מסתפקים אף פעם בקביעה סתמית של העובדות ההיסטוריות. פירושיהם הכילו פסקי-דין מוסריים המבטאים את דעותיהם הפוליטיות". אכן, זליגר ביקש להוכיח לגבי הוגי-הדעות של צרפת במאה הי"ט, מה שהוכיח ש. פרלמן לגבי הריטורים של אתונה במאה הרביעית לפני הספירה.

את תנועת ההתיהדות בקרב מסדר נזירי סן חרונימו בקס'טיליה של ספרד במאה הט"ו (1487—1490) סוקר י. ביינרט. תנועה זו יצאה בעיקר, לפי התעודות הנבדקות כאן, מקרב נזירים שאבותיהם היו אנוסים או מומרים ומעולם לא נמחה זכרון מוצאם. אין תופעה זו מפליאה ביותר, שכן חלה זמן קצר אחרי תקופת השיא של פעולת ההמרה והגירוש. מצב זה נוטל קצת מהעניין שבמחקר זה, אף כי נאשמו בהתיהדות גם נזירים אחרים שמחצב'תם לא היתה, כנראה, מן האנוסים— וזוכו.

א. אטינגר מנתח את הביטויים, שבהם התבטאה ראשית שינוי היחס כלפי היהודים בחברה האירופית במאות

בהוצאת הקיבוץ המאוחד :

מול כוכבים ועפר. מבחר שירים מאת אברהם חלפו. הוצאת הקיבוץ המאוחד תשכ"ב. 240 ע.

מבחר מיצירתו השירית של אברהם חלפו במשך יותר מעשרים שנה. השירים נבחרו מתוך הקבצים "מוזית אל זוית" (תרצ"ט), "שירי האני העני" (תשי"א), "כאלמונים בגשם" (תשי"ט). ונספח להם מדור "היום עוד גדול" מתוך שירים שעדיין לא כוננו בספר.

דלתי פתוחה. שירים מאת שמחה אֵיוֹן. חוג ידידים. הוצאת הקיבוץ המאוחד תשכ"ב. 106 ע.

קובץ שירים שנכתבו אידיש ותורגמו בידי כמה מחברי ריו וידידיו של המשורר המנוח (בהם א. שלונסקי, נ. אלטרמן, אביגדור המאירי, אלכסנדר פן), בין סמוך לכתיבתם ובין לאחר מותו. הקובץ בא להציב יד לאחת הדמויות הסגוליות והנלבבות, מצעירי העליה השנייה, מעליו תלאביב הצעירה, ועם זה איש צנוע ומשורר בעל חותם אישי משלו. בין השירים קטעי הפואמה "חתונה בקסרה", השאובה מחיי הערבים בארץ, שהיא לבודה דיה (כדברי דניאל לייבל באחרית-דבר לספר) "לייחד לו (למחברה) מקום, צנוע אבל גרָאָה, בשירת אידיש, בשירת ארץ-ישראל".

חליפת אגרות (תרס"ז—תרפ"א) בין מ. י. ברדי צבסקי (מ. י. בן-גוריון) לבית יוסף חיים ברנר. הוצאת הקיבוץ המאוחד תשכ"ב. 154 ע.

קובץ אגרות זה, שהובא לדפוס בידי שלמה ברטונוב, זורע אורמה על יחסי הידידות וההוקרה המסובכים בין שני הסופרים, שכמה צדדים בהם נשארים כסתום ובצורך עיון ובהינה. על כל פנים זהו קובץ רביעינין, המייחד לו פינה בתולדות הסופרים והספרות העברית. לא כל ההערות מבררות כל-צרכן. וכן "קהלי" בנראה משמעו "סר פולרי" ולא "פובליציסטי".

החברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה: בקעת בית שאן, הכינוס הארצי השבעה-עשר ליד-עת הארץ. ירושלים, תשכ"ב. — פרסומי החברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה.

בדרך כלל נוהגת החברה לחקירת ארץ ישראל ועתיקותיה לפרסם את ההרצאות שבכינוסיה השנתיים ברבעונה "ידיעות", שכמעט אינו מגיע אל מחוץ לחוגי החברים הרשומים בה. הפעם, לגבי הכינוס הארצי השבעה-עשר, שהוקדש ל"בקעת בית-שאן" במלאת עשרים וחמש שנה לחתישבות בה, וגם נערך בבית-שאן, ראו בצדק לפרסם את עיוני הכינוס בספר מיוחד, שגדולים יותר סיכווי לתמוצה בקהל, וקודם כל בהתישבות העובדת. ואמנם זהו חתך גדול ומעניין ביותר לא רק בהיסטוריה ובארכיאולוגיה של בקעת בית שאן אלא גם בצד הגיאוגרפי והאקלימי של העמק, שנעשה בכל התחומים בידי המומחים לדבר. מעניינים ביחוד שלושת המאמרים הראשונים. העוסקים בהיסטוריה הקדומה של בקעת בית-שאן, מאת ב. מזר, ש. ייבין וי. אהרוני, הזורעים בין השָׁעָר אור חוש על תולדות הכיבוש הישראלי בארץ, בעיקר על יסוד

שהוא ממיטב זכרונות-השואה שראו אור עד כה — אלא הרכה יותר מזה: יצירה ספרותית נדירה, החתומה בכל שורה משורותיה בחותם האמת כהווייתה ועם זאת אין היא נזקקת כלל להרמת קול כדי להשמיע קבל-עולם את זעקת היהודי מול פני צורריו.

פעמים רבות אתה מסרב לתאמין, כי אמנם יומן אור טנטי לפניך, שנרשם בעצם ההתרחשות האימה, — ולא משום שנפגעה במשהו אמינותם של הדברים, אלא משום שהפרטים, כולם, כולם, עד אחרון, מצטרפים בלי משים לאחדות אמנותית חזיה כואת, שנראה כאילו רק דמיון יוצר, צלול ותהומי כאחד, עלול להעלותה מתוכו.

והעיקר: לא הגרמני הרודף הוא "גבור" הספר. הללו מופיעים במסופר רק לעתים רחוקות בצלמם ובדמותם. העיקר הוא היהודי, שבלי דקלום והכרזות אינו מאבד לעולם, ואף ברגעים מקפיי-גישימה, את צלמו האנושי, את תומתו בפקחותו, את תחושת הצדקה שהוא נושאה מהיותו גרף, אותה מידת ההבנה לנפש האכר הפולני, הנקלע בין תאוות הבעז והשנאה מדורות, לבין שארית כלשהי של ניצוץ אדם.

יש בו בספר דמות "רומנטית" אחת בלתי נשכחת, אף שתוארה בלי כל כוונות של אַקְסֵט וגינונים ספרותיים. זוהי זונה בלה, בת אכרים, שיצאה ל"תרבות עולם", ומתוך הרגשה אנושית בלתי מושחתת היא גוטלת את התפקיד המודמן להציל כמה יהודים נחבאים מצרפני הנאצים. אכן יש בה בדמות זו כדי סמל עז ועמוק לסביבה האנושית שבה התחוללה השואה.

המתרגם לעברית ידע לשמור ככל האפשר על הפשטות הגדולה שבמקור, לשונו ותיאורו, ובכך נעשה שותף נאמן למחבר האציל ודקי-החושים.

עופות בספרות התלמודית. ילקוט. מאת שמואל שפירא. הוצאת ספרית השדה, תשכ"א. 102 ע.

מחבר הספר שלפנינו, מאנשי ההגות המצניעים לכת שבקרבנו, כשהחל בשנת תשי" מפעילות מפלגתית, שהחל בה ב"צעירי-ציון" ברוסיה לפני מלחמת העולם הראשון, נה, נתפנה למלאכת הליקוט מהספרות התלמודית העניפה, בענפים הקשורים לחיי עבודה וטבע, ועד שנת מותו (תשכ"א) הספיק לחבר ילקוט רב-מידות, כעשרת אלפים קטעים מהמשנה, תוספתא, מכילהא, ספרא, ספרי, תלמוד בבלי וירושלמי, מדרשים, פירושי קדמונים, בשם "החק" לאות בספרות התלמודית", עם תרגום עברי של הקטעים הארמיים. וכן סידר ילקוטים נפרדים — על עופות, ים וספנות, תעשיית שמן זית, תעשיית יין, דבורים.

מכל אלה הופיע בדפוס רק חלק קטן, הוא הליקוט שלפנינו בסיועו של "ארגון מגדלי העופות", והמחבר עוד הספיק לראות את עלי ההגה לפני מותו.

פרקו הראשון מוקדש לתרגולים, השני לעניינים כלליים, השלישי לאוזנים ובריאותיות, הרביעי ליונים, החמישי לטווס, פסיון, שליו, הששי לנשר, השביעי לעורבים וזורירים, השמיני לדוכיפת, התשיעי לציד.

הקטעים מבוארים בקצרה, התרגומים מן הארמית עשויים בטוב-טעם ודעת. מי יתן ונמצא גואל למפעל כולו.

כל אלה תרמו לספר איש איש מתחום עבודתו המיוחד, שלשים ושנים מאמרים בעצמות מיוחדות של ספרי המקרא ולשונם, שאם כי רובם נראים כפירושים משולחן העבודה, מצטרפים הם לכלל מעשה מכובד, מצד עצמו, כראוי לתלמיד חכם ותיק, עניו וצנוע זה שבאו לכבדו.

כתבי עקיבא שלזינגר. מחקרים במקרא ובלשון, הוצאת החברה לחקר המקרא בישראל עלידי הוצאת "קרית ספר" בע"מ, ירושלים תשכ"ב. — פרסומי החברה לחקר המקרא בישראל, ספר ט'.

עקיבא שלזינגר ז"ל, "מורע החתם סופר ור" עקיבא איגר", מת בשנת 1953, והוא רק בן 29, בראשית צעדיו בשדה המחקר כתלמיד האוניברסיטה בירושלים. ועכשו נתעוררו בני משפחתו וחבריו, ובראשם ש. א. ליוונשטם ויהושע בלאו, להוציא קובץ ממאמריו שנדפסו ושלא נדפסו ומקצת מהחומר הגלמי שנשאר בכתביו. עד היכן בעלי המקצועות שבהם עסק מחשיבים את דבריו אפשר לראות גם מן העובדה, שראו צורך נחוץ להדפיס עם הספר נספח על וו"א, המכיל תמצית מפורטת באניגלית.

בראש הספר באה ביוגרפיה של המגות מאת חברו יהושע בלאו.

עיקרי הדברים: התרגום לספר רות — חיבור כיתתי; קבירת רחל; לסדר המלים במשפט הפעלי העברי; צורת הריבוי בשמות סגוליים; הצורה "בתים"; טעמי אמ"ת וטעמי כ"א ספרים.

כתבי-עת:

די גאלדענע קייט. חוב' 43, רבעון לספרות ובעיות חברתיות. יוצא לאור עלידי ההסתדרות הכללית של העובדים העבריים בארץ ישראל, 1962. 256 עמוד.. "די גאלדענע קייט", הרבעון באידיש היוצא לאור זה

שלוש-עשרה שנה בתמיכת ההסתדרות הכללית של העובדים העבריים בארץ ישראל בעריכת א. סוצקבר, הקדיש במלאות עשר שנים למותם של הסופרים היהודים הרגועי השלטון בברית-המועצות, חוברת מיוחדת ובה מאמרי זכרון והערכה על הבולטים ביותר ביניהם, וכן לכמה מיצירותיהם.

רחל קורן כותבת על דוד ברגלסון; א. סוצקבר על פרץ טארקיש וטביבתו; ח. שמרוק מפרסם מחקר רב ענין על "תחת גדר" לדר נסתר (הסיפור נדפס בתרגום עברי ב"מולד" חוב' 128); י. רפפורט — רשימות על "בית משבר" לדר נסתר; ישראל אַמיוט מספר על ביקורו של דר נסתר בבירוביגאן; ל. אוסטרובסקי מעלה זכרון גות על איזי כאריק; גיטל מיזל על לייב קוויטקו; אלחנן ווגלר על המשורר והדרמטורג משה קולבאק; י. גיליגייטש על קולבאק המורה הבמאי, האדם; ל. לנמן מספר על פרץ מארקיש והעורך מטעם נ.ק.ו.ד. רבינוביץ; כעין מדור מיוחד מוקדש לשלמה מיכאלס ולתיאטרון היהודי; אהרן שטיינברג מספר על "חברי הווינסקאי שלמה מיכאלס"; מרק שגל בא בזכרונות מימי עבודתו בתיאטרון היהודי הקאמרי במוסקבה. יצחק טורקוב גרודברג מתאר את השחקן בנימין זוסקין. להלן ניתן מאמרו של אברהם

ההעדות המצריות ומכתבי תל-עמארגה, שבהארתם החד-שה יש בהם כדי להקים יותר מהמקובל כעת, את ראשית התהליך של כיבוש ישראל, גם אם הרבה תלוי בזהוים הגיאוגרפיים, השנויים עדיין במחלוקת.

החלק ההיסטורי שבספר מסתיים בהרצאתו של מ. אבינוה, המוקדשת לבית-שאן בתקופת השלטון היווני והרומי ולתולדות היהודים בה עד ראשית המאה השביעית, ויש בה כדי לקדם את ידיעתנו בפרק זה של דברי הימים בארץ, שעוד לפני כמה עשרות שנים היה כולו שוכן בערפל.

לנושאים ארכיאולוגיים מובהקים מוקדשים ממאריהם של ג. אבינוה על "רצפת בית-הכנסת בבית-אלפא ומקומה באמנות היהודית"; של ש. אפלכאום על "התיאטרון הרומי בבית-שאן"; של רות עמירן על "תל בית-שאן", התמירות בו ותולדות שכבותיו.

י. בן-צבי בהרצאתו מתחקה על "תולדות השומרונים בחבל בית-שאן", ואילו י. ברסלבי מתאר את בית-שאן כמרכז למחקרו של אשתורי הפרחי, חוקר א"י במאה הארבע-עשרה.

לציון מיוחד ראוי "סקר ארכיאולוגי בעמק בית-שאן", פרי סיורים שנערכו משנת 1940 ואילך בידי נחמיה צורי, איש תל-יוסף, בסיועם של החוגים לדעת הארץ בעמק. בסקר המחזיק למעלה מ-60 עמוד, נסקרו 77 אתרים עתיקים, ש-76 מהם נתגלו רק אגב פעולת הסקר הנרחבת הראויה לשבח.

קרובים יותר לעניני תקופתנו מאמריהם של י. לונסון על "התעבורה בגלבוש וזיקתו האדמיניסטרטיבית של בית-שאן", של ד. ניר על "ייחודו הגיאוגרפי של איזור בית-שאן", ועל "שלוש שנות בצורת רצופה באיזור", של י. וייץ על "עמק בית-שאן והרי הגלבוע", ושל י. ינאי על "אתרים היסטוריים ופרקים".

המפות והדיאגרמות שבספר וכן כ"ח לוחות של צילומי עתיקות המלוים מאמרים אחרים — לא זכו משום מה להי-רשם, כמקובל, בצד תוכן הענינים.

בהוצאת קרית ספר:

ספר זיידל. מאמרים בחקר התנ"ך, מוגש לכבוד ד"ר משה זיידל למלאות לו שבעים וחמש שנה, בעריכת א. אליגור, ח. מ. י. גבריהו, י. א. זיידמן, ב"צ לוריא, פ. מלצר. הוצאת החברה לחקר המקרא בישראל על-ידי הוצאת קרית ספר בע"מ, ירושלים תשכ"ב. 396 עמ'. — פרסומי החברה לחקר המקרא בישראל, ספר י"א.

מאסף רב-כמות לכבודו של המורה החוקר ד"ר משה זיידל במלאות לו שבעים וחמש שנה, ובראשו רשימה ביבליוגרפית של כתביו, החל משנת תרע"א עד תשי"ט. אף על פי שפירוטמו של ד"ר זיידל בדפוס מעטים הם לפי הערך — בסך הכל 29 מאמרים וקובץ מאמרים אחד ("חקרי לשון", תרצ"ב) וזה להערכה מיוחדת בקרב העוסקים בחקר המקרא והלשון, כפי שמעיד המספר הגדול של המשתתפים במאסף, שביקשו לכבדו בפרי עטם, וביניהם החוקרים נחמיה אלוני, יהושע בלאו, י. ג. גומפרץ, ראובן גורדיס, א. מ. הרמן, מ. וייס, דב ירדן, מ. זרכבוד, ב"צ לוריא, ע"צ מלמד, מ. נאור ואחרים.

ברצוני לאש הגהת כנוותם (הגוין קמוצה ו), עפ"י הנאמר במכילתא בא, מרשה א' (מהד' הורוביץ-דבין, עמ' 3): "משל לעבד כהן שברת מרבו. אמר: אלך לי לבית הקברות מקום שאין רבי יכול לבא אחרי. א"ל רבו: יש לי כניות כיוצא בכך. ובהערה, מוסיף המהדיר, ש"אולי צ"ל: כנות, מירוש עוזרים" (עפ"י כ"י אוכספורד). ור' ת. ילון, קונטרסים לעניני הלשון העברית שנה ב' (תרצ"ח), עמ' 10-10. (גם ע"צ מלמד, תרכ"ו, תרצ"ה, עמ' 113).

ולהגהת אלגרו: כנסתם. המשל המובא באי"כר (פתי-חזקא י. מהד' בובר, עמ' 9): "משל לעבדו של מלך שעשה סעודה והזמין כל בני כנסיותיו ולא הזמין רבו. אמר המלך: הלואי הישות אותי עבדי לבני כנסיותיו...". מובא, בשינויים גם בילקוט המכירי לישעיהו מ"ד, ג', ושם: "...והזמין כל בני כנאותיו... הלואי הישות אותי עבדי לבני כנאותיו...". מכ"מ כניות — כנות, מירושם: עוזרים, וכן בציטט מפשר נחום, דלעיל.

רפאל ויס

קריב על המשוררים העברים אלישע רודין וחיים לנסקי. ולכל ידח נידח מספר מיכאל אסטור גם על המשורר הרוסי-יהודי אוסיפ מנדלשטם.

את החוברת מסיים מדור המוקדש ליצירתם של הרוגי-המלכות. מובאים בו דברים של ברגלסון, מרקיש, דרנסתר, הופשטיין (גם שירים אחדים משלו בעברית), חאריק, ספר, קויטקו וקולבאק.

הערה

ב"מולד" חוב' 158-159 (תשכ"ב, עמ' 454-456) פירסם י' ליכט שלושה דפים חדשים מפשר נחום, שנתגלו במדבריהור דה, הכולל מדרש לנחום ג', אי"א. ושם בדף שלישי שורה 7: "דודשי החלקות אשר תובד (= תאבד) עצתם ונפרדה כנבותם" (אין בטחון בקריאתה של אות אחת?). ד' פלוטר (שם, עמ' 457) מקבל את הגהתו של אלגרו: כנסתם. והמערכת, בהערה, סבורה, שהכוונה כנוותם (והחילוץ כנבותם-כנוותם, הוא הוא ע"ד: פרבר-פרור) "היינו כנור פיתם, והוא לשון זלזול".

בשולי החוברת

מאמרו של ד"ר בנימין אופנהימר הוא בעקבות דבריו שהושמעו בערב עיון לזכרו של ד. מ. אסטור ע"ה שנערך בבית הלל בירושלים בי"ב טבת תשכ"ב.

מאמרו של מגדל נון הוא חלק ממחקרו על הדגים והדיג במקרא ובתלמוד העתידי לראות אור. ריימון ארון הוא סופר וסוציולוג צרפתי גודע. מכתבו נתפרסם ב"אוקונטר" בלונדון ונדפס כאן ברשות המחבר.

מאמרו של פרופ' רפאל מאהלר על דובנוב בחוברת הקודמת הוא הרצאה שהושמעה בכינוס האחרון של החברה ההיסטורית הישראלית ויכלל בספר דובנוב העתידי לצאת לאור בעריכת ד"ר אהרן שטיינברג.

ה ש מ ט ה : בחוברת הקודמת נשמטה החתימה למכתב למערכת והיא מ. גימן, סיום החוברת בידי המערכת ט"ז בתמוז.

העורך אפרים ברוידא

שנהב

מ ש ח ת ה ש נ י מ ה ס ו ב ה ב י ו ת ר
מ י ו צ ר ת מ ח מ ר י מ מ ש ו כ ח י מ
ל ה ש י ג ב כ ל ס נ י פ י ק ו פ ת ח ו ל י מ , ס נ י פ י ש ק מ
ו ב כ ל א ג ו ד ו ת ה צ ר כ נ י מ

מלמט
קופת חולים

א. סולאמט מלמט & סולאמט מלמט

צנצנות בנות 250 טבליות, מחיר הצנצנת 65 אגורות, להשיג בכל סניפי קופת-חולים, סניפי שקם ובאגודות הצרכנים

סוכלמט - SCULAMATE

תחליף לסוכר